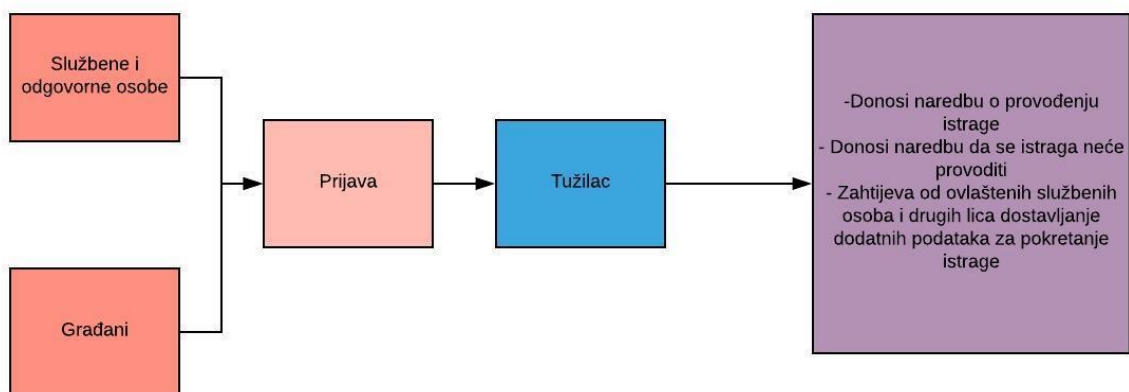

Saznanje o počinjenom krivičnom djelu i prijava krivičnog djela

SAZNANJE O POČINJENOM KRIVIČNOM DJELU - PодноŠENJE PRIJAVE

Pokretanje krivičnog postupka nije moguće bez saznanja tužilaštva o izvršenom krivičnom djelu. Tužilaštvo do ovog saznanja može doći iz vlastitih izvora, ali u velikom broju slučajeva do saznanja o krivičnom djelu tužilaštvo dolazi putem prijava iz različitih izvora. Najčešće prijave dolaze od strane ovlaštenih službenih osoba ili od samih građana koji se tužilaštvu obraćaju kada postoji osnov sumnje da je počinjeno određeno krivično djelo.¹ Prijavljivanje krivičnih djela je građanska dužnost, a određene osobe podliježu krivičnoj odgovornosti ukoliko propuste prijaviti krivično djelo.

Nakon zaprimanja prijave krivičnog djela, tužilaštvo razmatra postojeće navode i eventualne dokaze kako bi odlučilo o pokretanju istražnog postupka.²

Tužilac može zahtijevati od ovlaštenih službenih osoba ili drugih lica dostavljanje dodatnih podataka kako bi se utvrdio osnov za pokretanje istrage. Tužilac potom donosi naredbu o provođenju ili neprovođenju istrage.³

Pokretanje istražnog postupka

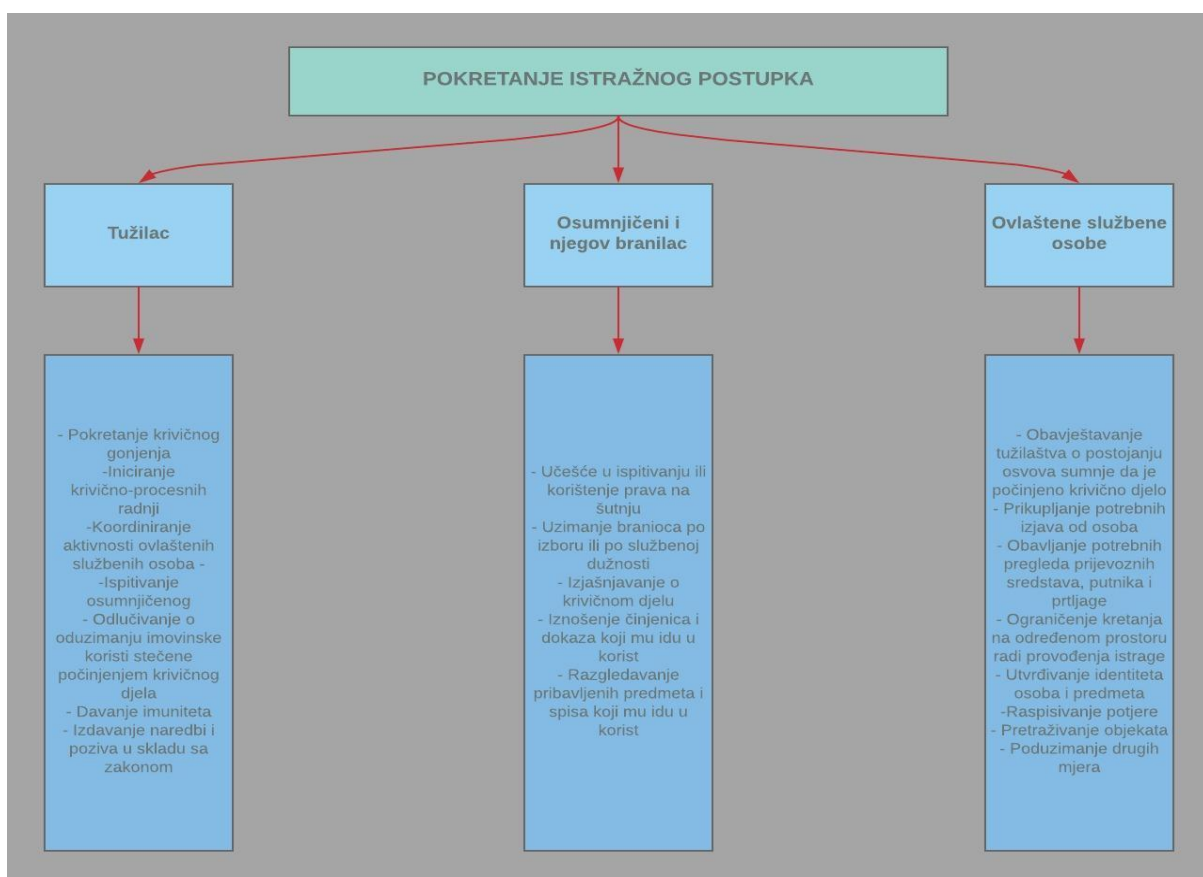
Nakon prijave krivičnog djela i izricanja naredbe za pokretanje istrage od strane tužilaštva, počinje prva faza istražnog postupka u kojoj različite bitne uloge igraju tužilac, ovlaštene službene osobe i osumnjičeni sa braniocem.

¹ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 31

² Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 35.

³ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 36.

Tužilac u okviru svog osnovnog zadatka krivičnog gonjenja, otkrivanja krivičnog djela i utvrđivanja identiteta izvršioca krivičnog djela provodi razne aktivnosti. Neke aktivnosti vrši tužilac neposredno, a za neke izdaje uputstva ovlaštenim službenim osobama.⁴ Tužilac pokreće krivično gonjenje, inicira krivično-procesne radnje i koordinira aktivnosti ovlaštenih službenih osoba i drugih organa u skladu sa zakonom. Tužilac ispituje osumnjičenog, daje imunitet, izdaje naredbe i pozive i predlaže izdavanje naredbi i poziva od strane sudije za prethodni postupak. Tužilac po potrebi može poduzimati i druge radnje u skladu sa zakonom.⁵

Osumnjičeni i njegov branilac u ovoj fazi postupka imaju pasivnu ulogu, ali im pripadaju i odgovarajuća prava. Osumnjičeni ima pravo na branioca po vlastitom izboru, kao i po službenoj dužnosti ukoliko ne može priuštiti branioca. Osumnjičeni ima pravo da se brani šutnjom, ali i da se izjasni o krivičnom djelu koje mu se stavlja na teret i da iznese činjenice i dokaze koji mu idu u korist.⁶ U ovoj fazi postupka,

⁴ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 37.

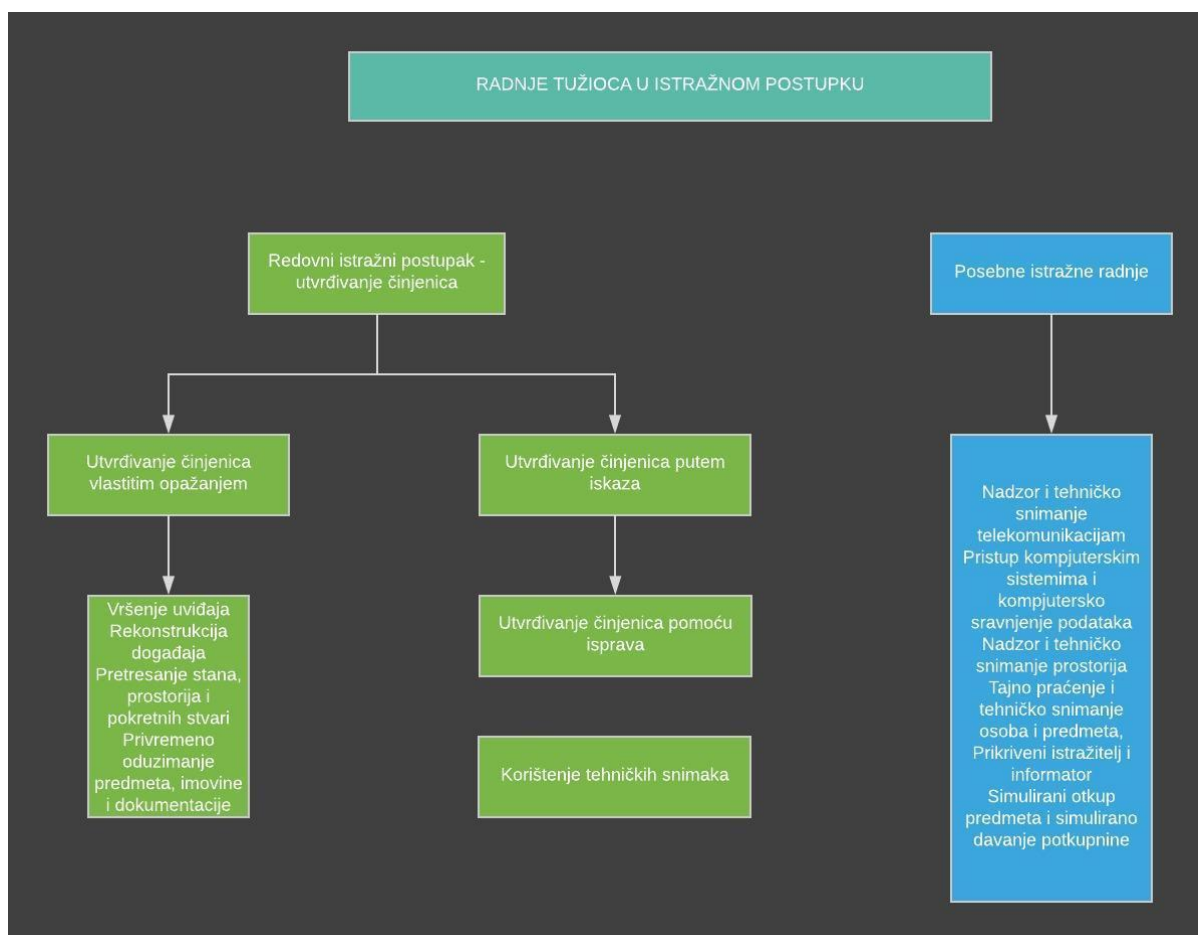
⁵ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 41.

⁶ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 39.

osumnjичeni i njegov branilac imaju pravo da razgledaju dokaze i spise koji im idu u korist, a tek nakon podizanja optužnice mogu razgledati sve dokaze.

Ovlaštene službene osobe poduzimaju potrebne radnje u koordinaciji sa tužilaštvom i u skladu sa zakonom. Svi rezultati potražnih radnji ovlaštenih službenih osoba nisu dokazni materijal za sud, ali su korisni tužilaštvu prilikom podizanja optužnice. Ovlaštene službene osobe obavještavaju tužilaštvo o počinjenom krivičnom djelu, prikupljaju izjave od osoba, obavljaju potrebne preglede prijevoznih sredstava, putnika i prtljage, ograničavaju kretanje na određenom prostoru radi provođenja određenih radnji, utvrđuju identitet osoba i predmeta, raspisuju potragu, pretražuju objekte, itd.⁷

Radnje tužioca u istražnom postupku

Osnovna svrha istražnog postupka koji vodi tužilac u saradnji sa ovlaštenim službenim osobama i organima krivičnog gonjenja jeste istraživanje stanja stvari, pronalazak i prikupljanje potrebnih dokaza, i da se na osnovu prikupljenog materijala i utvrđenih činjenica odluči da li postoje zakonski uslovi da

⁷ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 47.

se određena osoba optuži pred sudom. Tužilac potrebne činjenice utvrđuje radnjama koje mu daju neposredni ili posredni uvid u stanje ili određeni dokazni materijal.

Radnje kojima tužilac vlastitim opažanjem, neposredno utvrđuje činjenice uključuju pretresanje stana, prostorija ili osoba, rekonstrukcija događaja, provođenje uviđaja, privremeno oduzimanje predmeta, imovine i dokumenata, itd. Tužilac na posredan način dolazi do saznanja o relevantnim činjenicama putem iskaza svjedoka ili vještaka, uvidom u razne vrste isprava i putem tehničkog nadzora. Navedene aktivnosti spadaju u redovni istražni postupak.⁸

Kada tužilac istražuje kompleksnija i osjetljivija krivična djela, postoji potreba za istražnim radnjama koje mogu u većoj mjeri ograničavati prava osumnjičene osobe. U tom slučaju se provode posebne istražne radnje.

Zakonski propisane posebne istražne radnje su: nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija, pristup kompjuterskim sistemima i kompjutersko sravnjenje podataka, nadzor i tehničko snimanje prostorija, tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i predmeta, prikriveni istražitelj i informator, simulirani otkup predmeta i simulirano davanje potkupnine.⁹

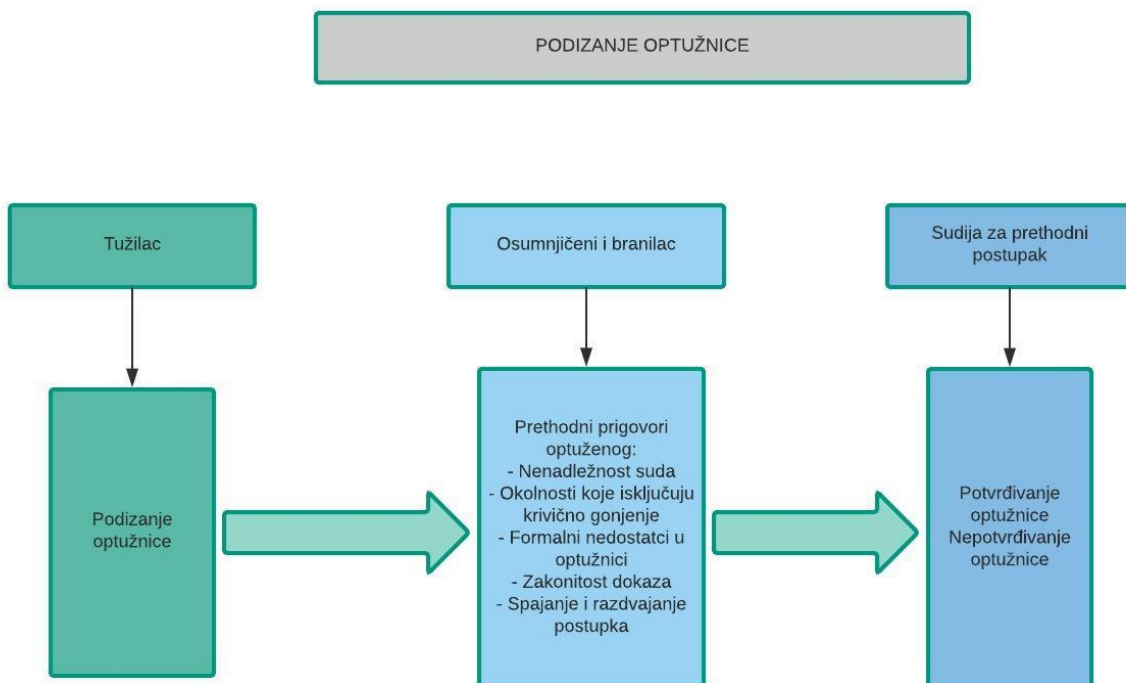
Kako bi se osigurala zakonitost takvih radnji, tužilac ih može provoditi samo uz prethodni nalog od sudije za prethodni postupak. Ukoliko tužilac postupi bez navedenog naloga, dokazi koji se pribave posebnim istražnim radnjama neće moći biti izvedeni pred sudom na glavnom pretresu.

---

⁸ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 29.

⁹ Član 116 ZKP BiH

Podizanje optužnice

Kada utvrdi da postoji dovoljno dokaza za osnovanu sumnju da je osumnjičeni počinio određeno krivično djelo koje mu se stavlja na teret, tužilac dostavlja optužnicu sudiji za prehodni postupak. Optužnica je pismeni optužni akt u kojem tužilac izlaže pravni osnov i dokaze koji potvrđuju osnovanu sumnju o počinjenju krivičnog djela i identiteta izvršioca.¹⁰

Obavezni elementi optužnice su: podaci o nadležnom sudu, lični podaci osumnjičenog, opis, mjesto, vrijeme i predmet izvršenja krivičnog djela, zakonski naziv krivičnog djela, prijedlog dokaza, svjedoka i vještaka za glavni pretres, rezultati istrage i dokazi koji potvrđuju navode optužnice. Pored toga, optužnica može sadržavati prijedlog za određivanje, produženje ili ukidanje mjere pritvora.

Nakon toga optužnica prolazi kroz postupak sudske kontrole, kako bi se osigurala zakonitost i potpunost svih tačaka optužnice. Sudija za prehodni postupak na osnovu uvida u optužnicu i navoda koje sadrži odlučuje o potvrđivanju optužnice. Ukoliko utvrdi da postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni izvršio određeno krivično djelo, sudija potvrđuje optužnicu u cjelosti ili samo one tačke optužnice koje su dovoljno zasnovane.

Prvobitna optužnica se može naknadno mijenjati na glavnom pretresu pod određenim uslovima. Nova ili izmijenjena optužnica mora biti zasnovana na novim dokazima i mora sadržavati sve zakonski

¹⁰ Hajrija Sijerčić-Čolić, Krivično procesno pravo II, str. 60.

propisane elemente. Podizanjem optužnice, osumnjičeni dobija status optuženog, sa odgovarajućim pravima i obavezama.

Osumnjičeni ima pravo podnošenja prethodnih prigovora na optužnicu, što je dodatni mehanizam zaštite prava osumnjičenog, pored sudske kontrole optužnice. Iako potvrđivanjem optužnice sud utvrđuje da postoji osnovana sumnja da je optuženi počinio krivično djelo, prigovor optuženog ukazuje na važna pitanja koja treba raspraviti prije početka glavnog pretresa.

Prigovor optuženog se može ticati: nadležnosti suda (stvarna nadležnost), okolnosti koje isključuju krivično gonjenje (zastara, amnestija, imunitet, itd.), zakonitost dokaza (provođenje istražnih radnji bez potrebnih naloga), spajanje i razdvajanje postupka.